

DET KONGELIGE
FISKERIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 71

(2003–2004)

Om lov om endring i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann

*Tilråding fra Fiskeridepartementet av 14. mai 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Regjeringen foreslår i denne proposisjonen å endre § 3 i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann (fiskeforbudsloven). Endringen innebærer at fiskeforbudsloven gir åpning for å tillate utlendinger å delta i jakt på kystsel i Norge.

Norsk sjøpattedyrpolitikk er basert på prinsippene om vern og bærekraftig høsting med utgangspunkt i vitenskapelig rådgivning. Innenfor disse rammer har norske myndigheter uavbrutt arbeidet for å normalisere situasjonen i fangstnæringene etter tilbakeslagene på 1980-tallet. De senere årene har det vært stadig større fokusering på sjøpattedyrenes rolle i økosystemet, og nyere forskning viser at rasjonell forvaltning av sjøpattedyr kan ha stor betydning for økonomien i fiskeriene. Det er økende forståelse, både nasjonalt og internasjonalt, for at en aktiv sjøpattedyrforvaltning er en nødvendig del av en helhetlig forvaltning av de marine ressursene.

Forvaltningen av kystselbestandene hører også til i bildet av en helhetlig forvaltning av de marine ressursene. Det fastsettes kvoter årlig og det drives i dag en viss jakt på kystsel, men kvotene blir per i dag ikke utnyttet. Fiskeridepartementet er opptatt av å sikre at de kvotene som fastsettes faktisk blir nyttet, og samtidig av å øke verdiskapingen knyttet til disse kvotene.

Det har vært fremmet ønske om å åpne opp for at utenlandske jegere skal få anledning til å delta i jakt på kystsel, både fra næringsorganisasjoner og privatpersoner, og på denne bakgrunn fremmer Regjeringen forslag om at også utenlandske jegere skal gis adgang til å delta i jakt på kystsel i Norge.

2 Dagens lovgivning

I følge bestemmelsen i § 3 første ledd i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske mv. i Norges territorialfarvann (tidligere fiskefagstloven), har utlendinger ikke anledning til å delta i kystseljakt i Norge. Lovens § 3 første og tredje ledd lyder:

«Det er forbudt for den som ikke er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger (jf. § 2), å drive fiske eller fangst i territorialfarvannet. Til fiske eller fangst i territorialfarvannet er det forbudt å nytte fartøy eller redskap som ikke er norsk (jf. § 2), eller nytte utlendinger som mannskap eller lottfiske i større utstrekning enn tillatt etter annet ledd.

...

Forbudene i første ledd gjelder ikke sportsfiske med håndredskap. Salg av fangsten er forbudt. Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som håndredskap.»

Loven fastsetter således et alminnelig forbud mot at den som ikke er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger, driver fiske eller fangst innenfor territorialfarvannet, og gjør unntak bare for sportsfiske med håndredskap. Jakt på kystsel faller ikke inn under uttrykket «sportsfiske med håndredskap», og slike søknader som omtalt ovenfor har derfor blitt avslått. Dersom utlendinger skal få adgang til å delta i jakt på kystsel innenfor territorialfarvannet, må således bestemmelsen endres.

3 Departementets høringsnotat av 14. januar 2004

Departementet sendte den 14. januar 2004 på høring et notat om utlendingers adgang til å delta i jakt på kystsel i Norge, med høringsfrist 20. februar 2004. I høringsnotatet ble det gitt en tilsvarende gjennomgang av reglene som ovenfor. I tillegg ble det lagt frem en vurdering av endringsforslaget som er referert i det følgende:

«På mange måter kan våre kystselarter betraktes som nye viltarter. Dette skyldes at kystsel tidligere ikke har vært betraktet som ressurs, og jaktutøvelsen har vært utført av et mindre antall lokale jegere. Når det nå settes fokus på denne ressursen, er det langt flere jegere som fatter interesse og ønsker å forsøke denne formen for jakt, og det er også naturlig at man vurderer nye innfallsvinkler til hvordan lokalsamfunnene kan nyttiggjøre seg denne ressursen.

Verdiene i selressursene kan lettest hentes ut gjennom organiserte tilbud til jegere. Dette i form av tilrettelegging, utleie og guiding. En slik innfallsvinkel vil også kanalisere verdiene til de lokalsamfunn hvor sel har tilhold, og som hittil har oppfattet kystselen først og fremst som skadevolder i forhold til fiskeriene. Dette gjør at de samme lokalsamfunnene kan utvikle verdier av selressursen, samtidig som bestandene høstes og skadeproblemene reduseres.

Det er nærliggende å se for seg at jakt på kystsel, utøvd innenfor ansvarlige rammer, kan være en attraktiv del av opplevelsen av norsk kyst og kystkultur, sammen med andre aktiviteter knyttet til kystlandskapet og havet. Enkelte norske selskaper har allerede ønsket å tilby utenlandske jegere muligheten til å delta i norsk kystseljakt.»

...

«En rekke ulykker med turister i småbåter langs kysten vitner om at en lemping på eksisterende regelverk ikke er helt uproblematisk. Sikkerhetsrisikoen i jakt på kystsel må videre antas å være høyere enn risikoen knyttet til fiske, på bakgrunn av den måten jakten utøves på.

I tillegg er det en rekke utfordringer knyttet til selve jaktutøvelsen som det ikke kan forventes at uerfarne jegere kan forutse. Den alminnelige turist vil således ha langt dårligere forutsetninger for å drive jakt på kystsel enn å drive fiske, selv om vedkommende måtte ha avlagt skyteprøve og for så vidt være en erfaren jeger.

Fiskeridepartementet anser det derfor ikke som aktuelt å foreslå en generell åpning for at utlendinger kan drive jakt på kystsel. Det må være en forutsetning at jakten skjer under veiledning fra en person som har særskilt erfaring fra jakt på kystsel, hvilket for eksempel kan innebære at ledsager skal være registrert seljeger og selv må delta under jaktutøvelsen. Dette vil sikre at hensynet til sjøsikkerhet og hensynet til seljakt-kompetanse blir ivaretatt.

Under en slik forutsetning anser departementet at en åpning for at utlendinger kan delta i jakt på kystsel, kan være et viktig moment for utvikling av kystturismen. Det å legge til rette for utvikling av kystturisme er en liten, men langt fra ubetydelig, del av arbeidet for et allsidig næringsliv langs kysten, basert på de naturlige forutsetningene som er til stede.

En åpning for at utlendinger kan delta i jakten på kystsel, vil således innebære en måte å utnytte kystselkvotene på til beste for befolkningen langs kysten. Det vil også bidra til å øke verdiskapingen knyttet til disse kvotene, og bidra til å sikre at kvotene faktisk blir nyttet. Det å sikre at kvotene blir tatt, er i sin tur viktig for å oppnå målsettingen om en helhetlig forvaltning av de marine ressursene, der selbestandene langs kysten er en ressurs som må beskyttes på linje med andre ressurser.

Lovendringsforslaget

Fiskeridepartementet vil på denne bakgrunn foreslå at det blir gjort endringer i lovbestemmelsen sitert ovenfor, slik at loven gir åpning for å tillate utlendinger å delta i jakt på kystsel. Det foreslås følgende ordlyd i § 3 siste ledd, med endringen i kursiv:

«Forbudene i første ledd gjelder ikke sportsfiske med håndredskap *eller jakt på kystsel*. Salg av fangsten er forbudt. Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som håndredskap til sportsfiske, *samt om utlendingers deltakelse i jakt på kystsel.*»

Jakt på kystsel er allerede regulert i forskrift av 6. mai 1997 om forvaltning av sel på norskekysten. I henhold til forskriftens § 4 gjelder et generelt forbud mot å fange, jage, drepe eller skade sel, men Fiskeridirektoratet eller den direktoratet bemyndiger kan i henhold til § 5 gi tillatelse til seljakt innenfor en totalkvote i områder hvor bestandene vurderes som jaktbare.

Slik tillatelse gis til bestemt person for et bestemt område, og det er et krav at vedkommende har avlagt skyteprøve for storviltjegere før tillatelse kan gis.

Lovforslaget vil således ikke åpne for at hvem som helst som kommer til Norge som turist, uten videre kan drive jakt på kystsel. Kravet vil fortsatt være at det er gitt en tillatelse i henhold til forvaltningsforskriften, og departementet anser det for naturlig at det blir tatt inn særskilte vilkår for jakt som utøves som en del av et organisert opplegg som tilbys turister. Departementet tar sikte på å diskutere detaljene i slike krav videre med blant andre turistnæringens organisasjoner.»

4 Høringsuttalelser

Høringsnotat ble sendt følgende instanser og organisasjoner:

Utenriksdepartementet
 Kommunal- og regionaldepartementet
 Miljøverndepartementet
 Nærings- og handelsdepartementet
 Direktoratet for naturforvaltning
 Fylkeskommunene
 Sametinget
 Landsdelsutvalget for Nord-Norge
 Samarbeidsrådet for Vest- og Sørlandet
 Fiskeridirektoratet
 Havforskningsinstituttet
 Norges Fiskerihøgskole
 Fiskeriforskning
 Norges Fiskarlag
 Norges Kystfiskarlag
 Norges Kyst- og fjordfiskarlag
 Norges Fritids- og småfiskerlag
 Norges Jeger- og Fiskerforbund
 Reiselivsbedriftenes Landsforening
 Kongelig Norsk Båtforbund
 WWF
 Norges Naturvernforbund
 Natur og Ungdom
 Samarbeidsrådet for biologisk mangfold (SABIMA)
 Dyrebeskyttelsen Norge
 Greenpeace

Det er mottatt uttalelser fra 13 høringsinstanser, hvorav 6 har opplyst at de ikke har merknader til saken. Av de som har uttalt seg nevnes følgende:

Direktoratet for Naturforvaltning viser til at det i høringsforslaget er satt som vilkår for jakttillatelse at utlendinger må ha avlagt skyteprøve for storvilt-

jegere. I forskrift 22. mars 2002 om utøvelse av jakt og fangst § 21, som er gitt i medhold av Viltloven, gis derimot utlendinger fritak fra å avlegge skyteprøve. Ordlyden i denne paragrafen er: «Personer som er fast bosatt i utlandet trenger ikke avlegge skyteprøve dersom de fyller kravet til å kunne jakte storvilt i sitt bopelsland. Dokumentasjon for dette må kunne framvises...» Direktoratet tilrår etter dette at fritaket for å avlegge skyteprøve i Norge opprettholdes også for utenlandske seljegere.

Direktoratet for naturforvaltning viser videre til at det i medhold av viltloven er to vilkår som må være oppfylt for at utlendinger skal kunne få jakte i Norge. For det første må de dokumentere at de fyller vilkårene for å jakte i sitt hjemland. Dette gjøres ved at de sender gyldig jegeravgiftskort, personalia og lignende til Jegerregisteret i Brønnøysund, som kontrollerer at utlendingene fyller vilkårene før de registreres som «utenlandsk jeger» i Jegerregisteret. For det andre må betalt jegeravgiftskort og dokumentasjon på at de er fritatt fra å avlegge norsk skyteprøve medbringes under jakt og fremvises under eventuell kontroll. Direktoratet ønsker en tilsvarende ordning for utlendinger som skal delta i jakt på kystsel. Direktoratet uttaler videre at det kan være vanskelig for utlendinger å holde rede på norske søknadsfrister og rapporteringsfrister, og at forskriftene derfor bør legge opp til at det alltid skal være en norsk kontaktperson og at tillatelse til å jakte sel fortrinnsvis skal gis til norsk borger som fyller vilkårene for å jakte sel. Den norske kontaktpersonen kan pålegges å melde inn de nødvendige opplysninger om utenlandske jegere.

Fiskeridirektoratets prinsipielle syn er at det ikke bør åpnes for at utlendinger skal kunne drive fiske eller fangst innenfor den norske fiskerigrensen. På grunn av økningen i selbestandene langs kysten, samt det faktum at de fastsatte kvotene ikke blir utnyttet, støtter likevel Fiskeridirektoratet forslaget om å åpne for at utlendinger kan delta i kystseljakt. Denne åpningen bør imidlertid ikke gis som en generell åpning. For å unngå tvil om hvorvidt det er gitt en generell åpning for at utlendinger kan drive jakt på kystsel, bør dette ikke reguleres i samme ledd som sportsfiske, da unntaket for sportsfiske er ment å gjelde generelt. Det bør heller inntas et nytt fjerde ledd med følgende ordlyd: «Uten hensyn til forbudene i første ledd kan departementet bestemme at utlendinger kan drive jakt på kystsel.»

Finnmark Fylkeskommune mener at forslaget kan gi grunnlag for turistvirksomheter på kysten, men understreker viktigheten av at det stilles krav til de som skal delta i jakten og at jakten skjer i organiserte former. Videre bør lokale jegere ha førs-

teretten til kvotene, det bør lages et fleksibelt kvotetildelingssystem og det bør også legges til rette for lokalt organiserte jaktlag.

Norges Jeger- og Fiskerforbund bemerker at den foreslåtte lovendringen er i tråd med de innspill som forbundet har kommet med i forbindelse med stortingsmeldingen om sjøpattedyr. Forbundet støtter en lemping av forbudet mot at utlendinger kan delta i jakt på kystsel under forutsetning av at jaktutøvelsen skal skje sammen med godkjent norsk seljeger.

Reiselivsbedriftenes Landsforbund går inn for forslaget, og mener det kan bidra til økt verdiskapning langs kysten som igjen kan bidra til å opprettholde kystsamfunnene. Det understrekes at jakten må utøves på en forsvarlig måte med et klart regelverk, hvor også hensynet til sikkerheten ivaretas.

Norges Fiskarlag slutter seg til forslaget, men under forutsetning av at følgende forhold ivaretas:

- Jakten organiseres slik at den står under oppsyn av person som er registrert jeger med særskilt erfaring fra jakt på kystsel.
- I likhet med nordmenn, må deltakerne ha avlagt jegerprøve.
- Lovendringen må ikke føre til uthuling av lov om forbud mot at utlendinger driver fiske i Norges territorialfarvann.
- Planlegging og gjennomføring av jakt må sikre at kompetanse på seljakt og hensynet til sjøsikkerhet blir ivarettatt.
- Norske og utenlandske interesser må likebehandles.

5 Fiskeridepartementets vurdering – nærmere om § 3 fjerde ledd

Høringsrunden viser at samtlige av de høringsinstanser som har tatt standpunkt til lovendringsforslaget, går inn for at fiskeforbudsloven endres slik at utlendinger kan gis adgang til å jakte på kystsel i Norge. Samtidig fremheves det at det må være en forutsetning for at tillatelse gis at jegerne oppfyller krav til jegerkompetanse for å sikre en forsvarlig jaktutøvelse, og det må kreves at sikkerheten for jegerne ivaretas. Som departementet har skrevet i høringsnotatet, må de nærmere vilkår for få adgang til å delta bli gjenstand for en diskusjon mellom departementet og de relevante instanser og organisasjoner, og vilkårene som må oppfylles for å få tillatelse til å delta i kystseljakt, må fastsettes i forskrift.

Fiskeridirektoratet har i høringsrunden fremmet forslag til at den foreslåtte lovendringen blir et

nytt fjerde ledd i § 3 og at den ikke tas inn i tredje ledd. Begrunnelsen for forslaget er at en ønsker å unngå tvil om hvorvidt endringen innebærer en generell åpning for at utlendinger kan drive jakt på kystsel. Det vises til at § 3 tredje ledd regulerer sportsfiske som er ment å gjelde generelt. Det bør derfor heller inntas et nytt fjerde ledd med følgende ordlyd: «Uten hensyn til forbudene i første ledd kan departementet bestemme at utlendinger kan drive jakt på kystsel.»

Det har ikke vært departementets intensjon at det skulle gis en generell adgang for utlendinger til å drive jakt på kystsel. De fleste høringssvarene viser også at det ikke har blitt oppfattet slik. For å unngå tvil om hvorvidt det gis en generell adgang, har departementet likevel endret lovforslaget i tråd med Fiskeridirektoratets forslag.

Departementet har også tatt med i bestemmelsen at det kan settes vilkår for utlendingers adgang til å delta i kystseljakt. Dette fremgikk uansett av den formuleringene som ble foreslått av Fiskeridirektoratet. Departementet finner det imidlertid mest ryddig at dette sies uttrykkelig i bestemmelsen.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget vil trolig medføre at fiskerimyndighetene mottar flere søknader fra utlendinger om å få delta i norsk kystseljakt. Slike søknader vil sannsynligvis også kreve en mer omfattende behandling enn søknader fra norske borgere. Det forventes likevel ikke at omfanget av søknader fra utlendinger blir så stort at det er nødvendig å tilføre ytterligere ressurser for å få dem behandlet. Departementet legger derfor til grunn at ordlyden ikke vil føre til særlige økonomiske eller administrative konsekvenser for forvaltningen.

Fiskeridepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endring i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endring i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag
til lov om endring i lov 17. juni 1966 nr. 19 om
forbud mot at utlendinger driver fiske m.v.
i Norges territorialfarvann

I

I lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann skal § 3 nytt fjerde ledd lyde:

Uten hensyn til forbudene i første ledd kan departementet bestemme at utlendinger kan drive jakt på

kystsel og fastsette vilkår for utlendingers deltakelse i slik jakt.

II

Loven trer i kraft straks.
